

**Heerenveen, Oude Veenscheiding
Gem. Heerenveen (Frl.)**

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

Steekproefrapport 2012-11/02Z

*Heerenveen, Oude Veenscheiding
Gem. Heerenveen (Frl.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
Gemeente Heerenveen
Steekproefrapport 2012-11/02Z
ISSN 1871-269X
auteur: drs. R. Exaltus, senior archeoloog
autorisatie: dr. J. Jelsma, senior archeoloog

De Steekproef werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.2

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, november 2012

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
&
Laan van Chartroise 174
3552 EZ Utrecht

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteeckproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteeckproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doel	1
1.2 Locatie en administratieve gegevens	2
2. Bureauonderzoek	3
2.1 Bronnen	3
2.2 Resultaten bureauonderzoek	4
2.3 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	6
3. Veldonderzoek	7
3.1 Aanpak	7
3.2 Bodem, reliëf en archeologie	8
4. Conclusies en advies	10

Appendix I: Archeologische periodes

Appendix II: Bekende archeologische waarden

Appendix III: Boorbeschrijvingen

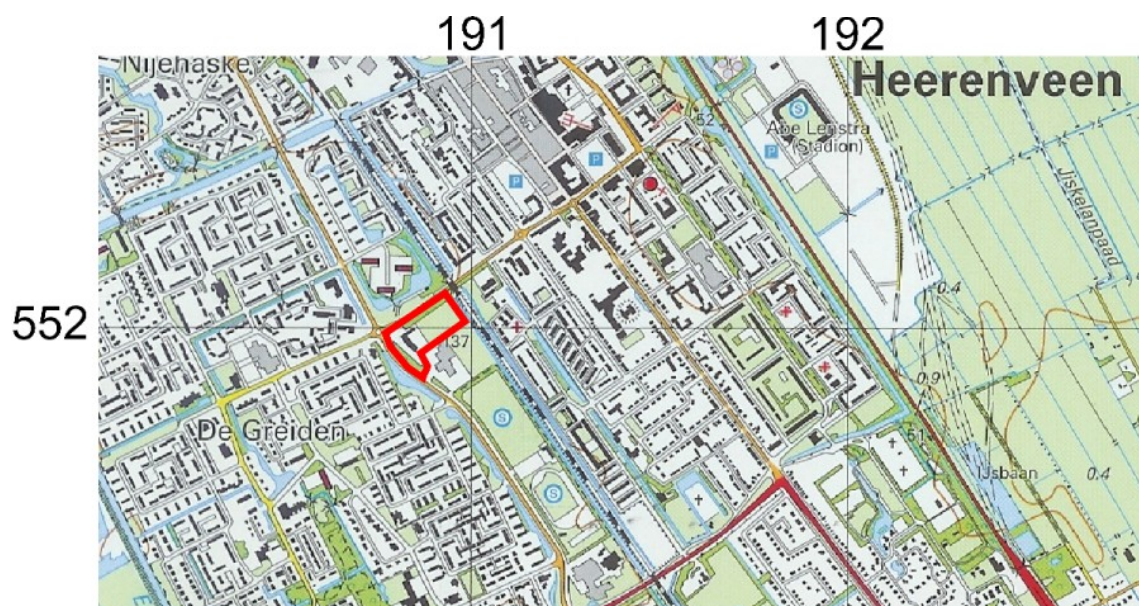
Samenvatting

In opdracht van de Gemeente Heerenveen is door De Steekproef bv een terrein onderzocht aan de Oude Veenscheiding te Heerenveen. Het onderzoek was gericht op de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Aanleiding tot het onderzoek is de voorgenomen bouw van woningen. Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek door middel van boringen.

In het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel is uitgegaan van een middelhoge kans op resten uit de periode steentijd tot en met de bronstijd en een middelhoge kans op resten (van veenterpjes) uit de periode ijzertijd tot de middeleeuwen.

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat in het plangebied oorspronkelijk humuspodzols zijn gevormd die, voorafgaande aan de vorming van veen, vernat zijn. De oorspronkelijke bodemopbouw is, op één, tegen de noordoosthoek van het plangebied gelegen boorpunt na, tot twintig á veertig centimeter diep in de C-horizont verloren gegaan. Dit betekent dat van eventuele resten uit de steentijd nauwelijks iets in het plangebied bewaard kan zijn gebleven. Overigens heeft het booronderzoek geen archeologische indicatoren opgeleverd die op de (voormalige) aanwezigheid van dergelijke resten zouden kunnen wijzen. Resten uit de middeleeuwen of de nieuwe tijd hoeven in het plangebied evenmin verwacht te worden doordat de veenbodem voorafgaande aan de inrichting tot sportveld vrijwel volledig is vergraven.

Gezien het verloren gaan van de oorspronkelijke bodemopbouw in het plangebied, alsmede het ontbreken van archeologische indicatoren, geven de resultaten van het uitgevoerde onderzoek geen aanleiding tot het adviseren van beschermende en/of beperkende maatregelen of archeologisch vervolgonderzoek.

Figuur 1. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Het plangebied ligt binnen de rode lijnen (Bron: ANWB b.v. Den Haag, 2010 1:25000.).

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de Gemeente Heerenveen, vertegenwoordigd door de heer G. Haanstra, is door De Steekproef bv een terrein onderzocht aan de Oude Veenscheiding te Heerenveen (Figuur 1). Het onderzoek was gericht op de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden. Aanleiding tot het onderzoek is de voorgenomen bouw van woningen. Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek door middel van boringen.

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied aan de hand van beschikbare fysisch geografische, archeologische en historisch geografische informatie. Tijdens het veldonderzoek is dit verwachtingsmodel getoetst.

Het doel van het karterend veldonderzoek is het vaststellen van de mate van gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid hierin van archeologische waarden. Hierbij wordt gekeken naar de bodemopbouw en de mate waarin deze intact is en naar het voorkomen van archeologische indicatoren, zoals bewerkt en verbrand vuursteen, aardewerk, bouw materiaal, bot en houtskool.

Figuur 2. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Het plangebied gezien vanuit het westen in oostelijke richting.

1.2 Locatie en administratieve gegevens

Het plangebied bestaat uit een sportveld en uit bosschages, pal ten noorden van de gebouwen van het Bornego-college. De hoogte van het onderzoeksgebied ligt rond 0,1 meter beneden NAP.

Tabel 1. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied.

Provincie	Friesland
Gemeente	Heerenveen
Plaats	Heerenveen
Toponiem	Oude Veenscheiding
Coördinaten hoekpunten	190,786/551,987; 190,938/552,076; 190,876/551,869; 190,987/552,031
Bevoegde overheid	Gemeente Heerenveen
Opdrachtgever	Gemeente Heerenveen
ARCHIS CIS-code	54560
ISSNnr.	1871 - 269X
Steekproef projectcode	2012-11/02Z
Geomorfologische context	Ontgonnen veenvlakte
NAP hoogte maaiveld	Rond 0,1 m -NAP
maximale diepte onderzoek	1,5 m min maaiveld
Uitvoering van het veldwerk	01-11-12
Beheer en plaats documentatie	De Steekproef bv / Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE)

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen (Tabel 2).

Tabel 2: Heerenveen, Oude Veenscheiding. Geraadpleegde literatuur, bronnen en kaarten.

- ANWB, 2004. *Topografische Atlas Friesland 1:25000*. ANWB bv, Den Haag.
- ANWB, 2010. *Topografische Atlas Nederland 1:50000*. ANWB bv, Den Haag.
- Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].
- Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) www.fryslan.nl
- Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA) versie 3.2. College voor de Archeologische Kwaliteit (www.sikb.nl).
- Schotanus, C. 1664. *Beschrijvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt. Facsimile-uitgave 1978*. De Tille bv Leeuwarden/Theatrum Orbis Terrarum bv Amsterdam.
- Stichting voor Bodemkartering, 1978. *Bodemkaart van Nederland 1:50000. Blad 11*. StiBoKa, Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering, 1982. *Geomorfologische van Nederland 1:50000. Blad 11*. StiBoKa, Wageningen.
- 12 Provinciën 2006/2007. *Atlas van Topografische Kaarten. Nederland 1955-1965*. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.
- Uitgeverij Nieuwland, 2006. *Grote Historische Topografische Atlas ±1926-1934. Fryslân 1 : 25 000*. Uitgeverij Nieuwland, Tilburg.
- Uitgeverij 12 Provinciën, 2005. *Luchtfoto-Atlas Fryslân. Schaal 1:14000*. Uitgeverij 12 Provinciën, Landsmeer.
- Versfelt, H.J. & M. Schroor, 2005. *De Atlas van Huguenin: Militair-topografische Kaarten van Noord-Nederland 1819-1829*. Heveskes Uitgevers, Groningen/Veendam.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1990. *Grote Historische Atlas van Nederland deel 2: Noord-Nederland 1851-1855, schaal 1:50000*. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1992. *Grote Historische Provincie Atlas 1:25000. Friesland 1853-1856*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.
- www.watwaswaar.nl
- Www.tresoar.nl

2.2 Resultaten bureauonderzoek

De diepere ondergrond van het plangebied bestaat uit keileem dat ongeveer 150.000 jaar geleden is ontstaan tijdens de voorlaatste ijstijd, het Saale-glaciaal. Tijdens dit glaciaal zijn pleistocene fluviatiele afzettingen door Scandinavisch landijs grotendeels vernalen en her-afgezet als keileem.

Tijdens een groot deel van de laatste ijstijd (het Weichseliën) heerste in Nederland een poolklimaat. Door het ontbreken van begroeiing had de wind vrij spel en kon vanuit het Noordzeebekken dekzand worden afgezet. Dit dekzand behoort tot het Laagpakket van Wierden (Formatie van Bostel). Het keileem- en dekzandlandschap helt sterk af in noordelijke en westelijke richting. De lager gelegen delen van het dekzandlandschap zijn overdekt geraakt met veen en klei. Deze afzettingen zijn ongeveer vanaf 10.000 jaar geleden gevormd nadat de laatste ijstijd overging in een relatief warme periode, het Holocene. De temperatuurstijging had tot gevolg dat de aanwezige ijskappen begonnen te smelten waardoor de zeespiegel steeg. Als gevolg van de snel stijgende zeespiegel en de slechte ontwatering van het landschap steeg de grondwaterspiegel en ontstonden grote moerassen en zoetwatermeren. Hier trad op grote schaal veenvorming op. Het plangebied ligt op een ontgonnen veenvlakte.

In verband met de ligging binnen de bebouwde kom is het plangebied op de bodemkaart niet gekarteerd. Vergelijking met aangrenzende bodemeenheden laat zien dat het plangebied waarschijnlijk op vlierveengronden ligt op zand met een humuspodzol beginnend binnen 120 centimeter beneden het maaiveld (classificatie bodemkaart VzII). Het betreft van oorsprong een kleiarne, ondiepe veenbodem. De grondwatertrap II betekent dat het zeer slecht ontwaterde bodems betreft.

Humuspodzolgronden bestaan doorgaans uit een met humus verrijkte toplaag (de A-horizont) met daaronder een door uitspoeling van humus en ijzer gebleekte E-horizont. Hieronder ligt de door inspoeling van humus en ijzer donkergekleurde B-horizont die via een overgangshorizont (de BC-horizont), overgaat in het schone gele dekzand van de C-horizont.

Het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) laat zien dat het plangebied ongeveer een halve kilometer ten zuiden van monument 15014 ligt. Het betreft de oude kern van het veenontginningsdorp Heerenveen. Pal ten noorden hiervan liggen de waarnemingen 37208 en 400499 die respectievelijk een fundering van een turfschuur en een subrecente aardewerkscherf betreffen. De laatste is aangetroffen tijdens een in 2005 door De Steekproef uitgevoerd booronderzoek. Ten oosten en ten westen van het plangebied liggen eveneens terreinen die eerder door De Steekproef zijn onderzocht (onderzoeksmeldingen 6303 en 26963). Deze beide onderzoeken hebben geen vondsten opgeleverd.

In Figuur 3 is een uitsnede afgebeeld van een kaart uit de atlas van Eekhoff van omstreeks 1850 en een uitsnede uit de topografische kaart uit 1934. Op deze kaarten is duidelijk te zien dat het plangebied tot diep in de twintigste eeuw uit weilandpercelen bestond met een noordnoordwest/zuidzuidoost gerichte oriëntatie.

Figuur 3. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Uitsneden uit de kaart van Eekhoff uit omstreeks 1850 (onder) en de topografische kaart uit 1934 (boven).

2.3 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Het onderzoeksterrein ligt volgens de Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) in een zone waarvoor de onderzoeksverplichting Karterend onderzoek 2 geldt voor resten uit de steentijd tot en met de bronstijd. Voor dergelijke resten geldt een middelhoge verwachting. Hiertoe dienen tenminste zes boringen per hectare te worden gezet om na te gaan of een afgedekt dekzandlandschap aanwezig is in de top waarvan zich afgedekte archeologische resten kunnen bevinden.

Voor resten uit de periode ijzertijd tot en met de late middeleeuwen geldt hier Karterend onderzoek 3. Het gaat hier met name om de mogelijke resten van (middeleeuwse) veenterpen in het boven het dekzand gelegen veen. Ook hiervoor dienen tenminste zes boringen per hectare te worden gezet.

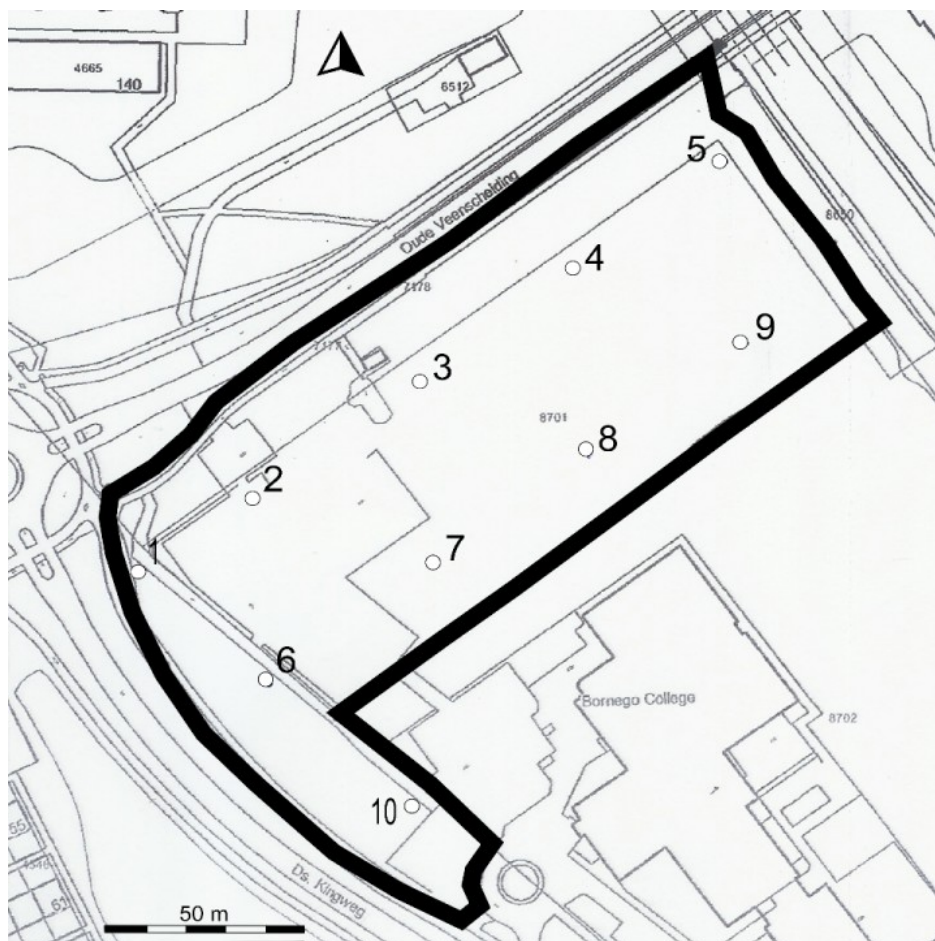
3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak

Rekening houdend met de aanwezige bestrating zijn tien boorpunten zo gelijkmatig over het plangebied verdeeld. De afstand tussen de boringen bedraagt steeds vijftig meter en de afstand tussen de boorraaien veertig meter. Op deze manier is op het ongeveer anderhalve hectare grote plangebied een boordichtheid bereikt van ongeveer zes boringen per hectare.

Voor het booronderzoek is gebruik gemaakt van een guts met een diameter van drie centimeter. De boringen zijn doorgezet tot tenminste dertig centimeter in het schone, niet door bodenvorming beïnvloede dekzand.

De ligging van de boorpunten is afgebeeld in Figuur 4. De resultaten van de boringen zijn weergegeven in de boorprofielen in Figuur 7.

Figuur 4. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Boorpuntenkaart. De zwarte lijn geeft de grenzen van het plangebied aan. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. (Bron ondergrond: Gemeente Heerenveen).

3.2 Bodem, reliëf en archeologie

De hoogte van het maaiveld in het plangebied ligt rond 0,1 meter beneden NAP.

Bovenin de boringen bevond zich een dik pakket opgebracht zand. De dikte van dit pakket loopt uiteen van zestig centimeter in boring 9 tot veertig centimeter in boring 6. Hieronder is in de boringen 1 tot en met 4 en 6 tot en met 10 een gemiddeld ongeveer een halve meter dik pakket vergraven dekzand aangetroffen (zie Figuur 5). In al deze boringen gaat het vergraven dekzand direct over in het schone gele zand van de C-horizont.

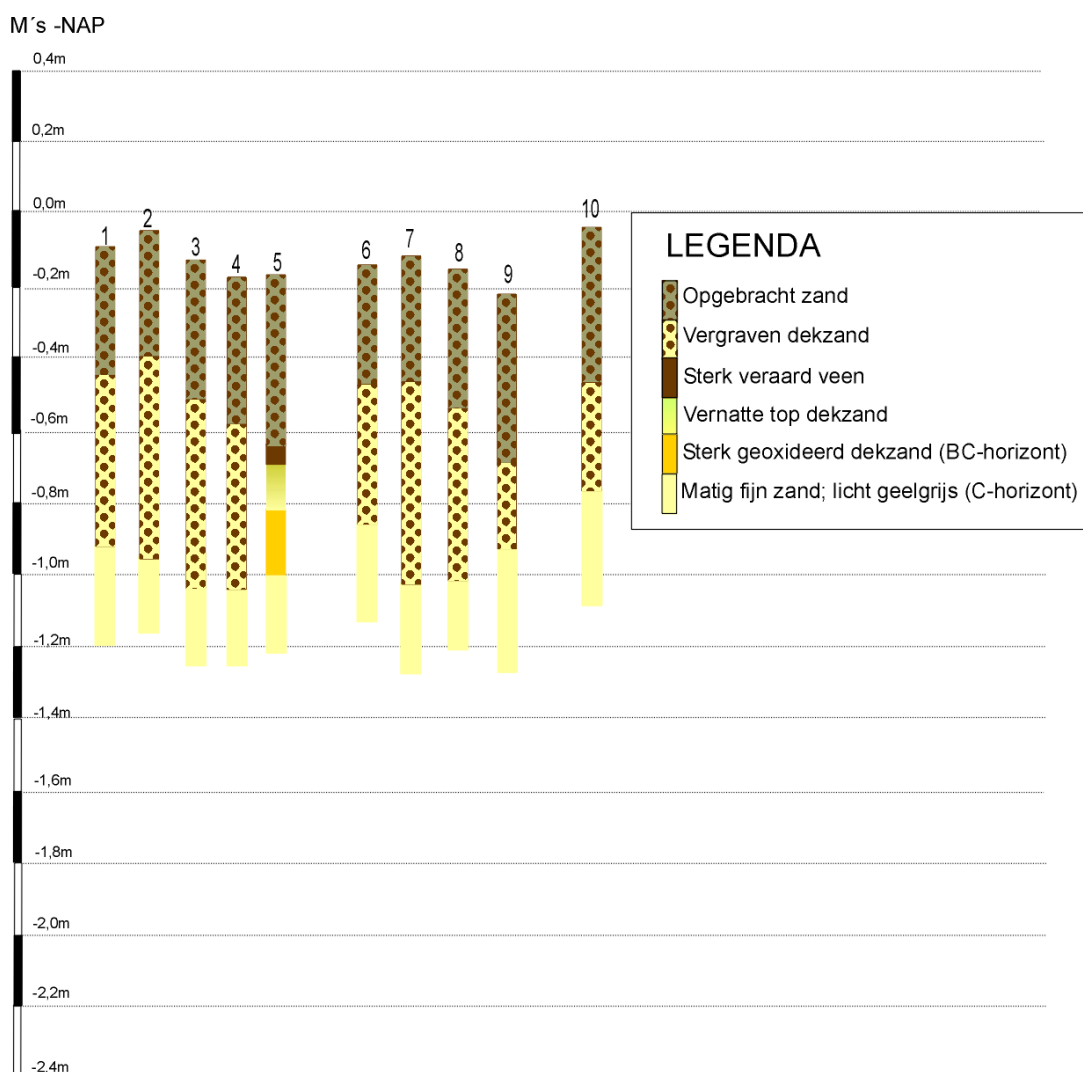
Figuur 5. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Foto van boring 1 met rechts het opgebrachte zand en links het sterk vergraven dekzand. Eenzelfde opbouw is ook in de boringen 2 tot en met 4 en 6 tot en met 10 aangetroffen.

In de tegen de noordoosthoek van het plangebied gezette boring 5 is onder het pakket opgebracht zand een pakket matig veraard veen waargenomen. Hieronder bevond zich de vernatte top van het dekzand met daaronder het sterk geoxideerde zand van de BC-horizont (zie Figuur 6). De vernatting van de top van het dekzand blijkt uit een zekere mate van bleking van het zand en een lichte venigheid die voornamelijk het gevolg is van doorworteling in de periode van beginnende veenvorming. Het al ondiep onder de top van het dekzand beginnen van de BC-horizont vormt een aanwijzing dat in het plangebied oorspronkelijk ondiepe veldpodzoldodems hebben bestaan. Hiervan rest in het plangebied (behalve op boorpunt 5) niets meer. Vergelijking van boring 5 met de overige boringen laat zien dat de bodem op alle overige boorpunten twintig tot veertig centimeter diep in de oorspronkelijke C-horizont verstoord is.

In geen van de boringen zijn archeologische indicatoren aangetroffen.

Figuur 6. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Foto van boring 5 met links van het midden sterk veraard veen, rechts van het midden de door vernatting gebleekte top van het dekzand en geheel rechts de BC/horizont.

Figuur 7. Heerenveen, Oude Veenscheiding. Weergave van de resultaten van het booronderzoek in de vorm van boorprofielen.

4. Conclusies en Advies

In het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel is uitgegaan van een middelhoge kans op resten uit de periode steentijd tot en met de bronstijd en een middelhoge kans op resten (van veenterpjes) uit de periode ijzertijd tot de middeleeuwen.

Uit de resultaten van het booronderzoek blijkt dat in het plangebied oorspronkelijk humuspodzols zijn gevormd die, voorafgaande aan de vorming van veen, vernat zijn. De oorspronkelijke bodemopbouw is, op één, tegen de noordoosthoek van het plangebied gelegen boorpunt na, tot twintig á veertig centimeter diep in de C-horizont verloren gegaan. Dit betekent dat van eventuele resten uit de steentijd nauwelijks iets in het plangebied bewaard kan zijn gebleven. Overigens heeft het booronderzoek geen archeologische indicatoren opgeleverd die op de (voormalige) aanwezigheid van dergelijke resten zouden kunnen wijzen. Resten uit de middeleeuwen of de nieuwe tijd hoeven in het plangebied evenmin verwacht te worden doordat de veenbodem voorafgaande aan de inrichting tot sportveld vrijwel volledig is vergraven. In verband met het ontbreken van archeologische indicatoren in het plangebied is geen vindplaatsbeoordeling uitgevoerd aan de hand van de waarderingstabel uit de KNA 3.2 (VS06).

Gezien het verloren gaan van de oorspronkelijke bodemopbouw in het plangebied, alsmede het ontbreken van archeologische indicatoren geven de resultaten van het uitgevoerde onderzoek geen aanleiding tot het adviseren van beschermende en/of beperkende maatregelen of archeologisch vervolgonderzoek.

Wij wijzen er verder op dat in alle gevallen geldt dat indien archeologische materialen en/of sporen aangetroffen worden, deze gemeld dienen te worden bij de provinciaal archeoloog dr. G. de Langen (tel: 058-2925487) en bij de gemeente Heerenveen conform Monumentenwet 1988, laatste wijziging van 1 september 2007, paragraaf 7, artikel 53 en verder.

Appendix I

Heerenveen, Oude Veenscheiding Archeologische periodes

<i>paleolithicum:</i>	<i>tot 8.800 vC</i>	<i>ijzertijd:</i>	<i>800 - 12 vC</i>
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	<i>Romeinse tijd:</i>	<i>12 vC - 450 nC</i>
		Romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
<i>mesolithicum:</i>	<i>8.800 - 4.900 vC</i>	Romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	Romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	Romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	Romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
		Romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
<i>neolithicum:</i>	<i>5.300 - 2.000 vC</i>	Romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	Romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	Romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC		
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	<i>middeleeuwen:</i>	<i>450 - 1.500 nC</i>
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
<i>bronstijd:</i>	<i>2.000 - 800 vC</i>	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC		
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	<i>nieuwe tijd:</i>	<i>1.500 - heden</i>
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 - heden

Appendix II - Heerenveen, Oude Veenscheiding

Bekende archeologische waarden

192139 / 553005

189592 / 550924

Legenda

- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PLAATSNAMEN
- PLANGEBIED
- MONUMENTEN**
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd

0 500 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Appendix III

Heerenveen, Oude Veenscheiding

Boorbeschrijving volgens ASB 5.1																			
Boor Nr	LDO	Lithologie						Kleur				Overige kenmerken							AIS
		GD	B K	BS	BZ	B G	BH	HK	TK	IK	VL K	C O	PLH	VS	SS T	BHN	BI	GI	
1	35	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	85	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	110	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
2	33	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	90	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	110	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
3	40	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	90	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	110	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
4	42	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	85	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	110	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
5	47	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	54	V						BR		DO									
	65	Z		1			1	GE	GR									DEZ	
	83	Z		1			1	GE	OR							BHBC		DEZ	
	105	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
6	35	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	70	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	100	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
7	45	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	90	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	120	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
8	48	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	85	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	110	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
9	50	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	70	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	100	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	
10	45	Z					2	BR	GE		GE						OPG		
	73	Z					1	GE	BR		BR						VRG		
	105	Z		1				GE		LI						BHC		DEZ	

Betekenis van de afkortingen:

LDO – Onderzijde boortraject

Lithologie:

GD – Onverharde sedimenten: G = grind, K = klei, L = leem, V = veen en Z = zand

Bijmengsels: BK = bijmengsel klei, BS = bijmengsel silt, BZ = bijmengsel zand, BG = bijmengsel grind,

BH = bijmengsel humus. Betekenis toegevoegde cijfers: 1 = zwak, 2 = matig, 3 = sterk en 4 = uiterst.

Kleur:

HK = hoofdkleur, BL = blauw, BR = bruin, GE = geel, GN = groen, GR = grijs, OL = olijf, OR = oranje, PA = paars, RO = rood, RZ = roze, WI = wit, ZW = zwart.

TK = Tweede kleur (kleurafkortingen als boven).

IK = Intensiteit kleur: LI = licht en DO = donker

VLK = Vlekken (V): 2° en 3° letter is kleurafkorting als boven, 1 = weinig, 2 = matig, 3 = veel

Overige kenmerken:

CO = Consistentie (C): ZSL=zeer slap, SLA=slap, MSL=matig slap, MST=matig stevig, STV=stevig
PLH = plantenresten (PL0 = geen, PL1 = spoor, PL2 = weinig, PL3 = veel)

VS = veensoorten

SST = Sedimentaire structuren

BHN = Bodemhorizont; BHC = C-horizont

BI = Bodemkundige interpretaties; BOV = bouwvoor, ROG = rommelig, VRG = vergraven

GI = Geologische interpretaties; DEZ = dekzand

AIS = Archeologische indicatoren